

Een wespvlinder

In de voormiddag op 21 juni, stonden we de kleurrijke tuin van het Jan Verweij Natuur Centrum te bekijken: rode klaprozen, gele ratelaar, blauwe korenbloemen, paarse morgenster en orchissen.

Toen ontdekten we twee grote insecten, donker met geel gestreept, parend op de stam van de populier aan de laan. Nadat een mus was langs gevlogen en de kleinere had opgepikt werd de overblijvende het Centrum binnen gebracht en in een bekertje bewaard.

De volgende middag werd het naar Dhr. M. Koning gebracht, die op het eerste gezicht dacht aan een Hoornaar wesp. Maar, de bodem van het bekertje werd nu bedekt met oranjebruine eitjes, en hij wist, dat de wesp z'n eieren niet zo afzet, echter één voor één.

Dus ging het over een nachtvlinder en wel de Horzel- of Grote Wespvlinder Sesia apiformis. Deze is de grootste wespvlinderscort (30-40 mm) in onze streken en vliegt overdag in juni-juli. Hij is te onderscheiden van de Glasvleugelpijlstaart door smallere voorvleugels, met een lengte van 15-21 mm. Het lichaam is donkerbruin met geel gestreept, de kop en schouders geel, de poten oranjebruin.

De vlinder toont overeenkomst met de Hoornaar wesp Vespa crabro, die een angel draagt, als bescherming tegen insectenetende vogels (kennelijk was onze mus wel op de hoogte geweest). Deze mimicry is uitgebeeld door kleur en de platte beharing van het lichaam, ook het gebrom en manier van bewegen van de wesp.

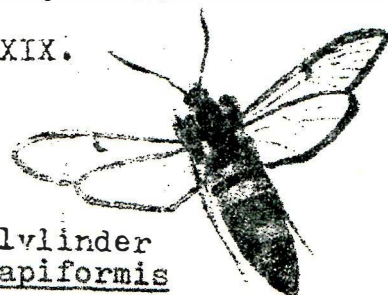
De rups van de Horzelvlinder vreet gangen onder de schors en in de wortels van populieren. Hij overwintert tweemaal. De verpopping vindt in een stevige cocon plaats aan het einde van een woongang onder de schors. Direct voordat de vlinder uitkomt boort de pop zich half naar buiten en de lege pophuid blijft in de opening zitten. Daardoor kunnen aantastingen door Horzelvlinders ontdekt worden.

Een Horzelvlinder die je 's-morgens op de stam van een populier aantreft is pas uit de pop gekomen en zit daar z'n vleugels op te pompen en hard te laten worden. Wanneer de vleugels stevig genoeg zijn, brengt de vlinder ze in trilling, waarbij de dan nog volledig beschubde vleugels snel hun bruine schubben verliezen - behalve langs de randen en aders - om glashelder te worden. Als gevolg van deze doorzichtige vleugels worden wespvlinders vaak over het hoofd gezien.

Joanne van Sambeek

Literatuur:

Elseviers Insektengids. Amsterdam/Brussel MCMLXXV.
Nachtvlinders in Kleur. Moussault's Uitgeverij B.V.,
Antwerpen 1976.
Sandhall/Douwes, Vlinders. Elmar bv, MCMLXXIX.
Thieme's Vlindergids. Zutphen 1981.

Horzelvlinder
Sesia apiformis